

บทที่ 8

การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงหอยแครง ในบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำแบบธรรมชาติ

ผลการศึกษา ต้นทุน และผลตอบแทนจากการเลี้ยงหอยแครงในบ่อเลี้ยงแบบธรรมชาติ ได้ข้อมูลจากแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลสภาพทั่วไปของเกษตรกร ข้อมูลต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงหอยแครง ข้อมูลการได้รับข่าวสาร การฝึกอบรมการเลี้ยงหอยแครง และการใช้ประโยชน์จากสัตว์น้ำชนิดอื่นในบ่อเลี้ยงหอยแครง โดยแสดงผลการศึกษาดังนี้

8.1 สภาพทั่วไปของลักษณะการเพาะเลี้ยงหอยแครงในพื้นที่บางขุนเทียน

8.1.1. ลูกพันธุ์หอยแครง

จากข้อมูลการสอบถามเกษตรกรทั้งหมด 30 ราย พบว่า การเลี้ยงหอยแครงในพื้นที่บางขุนเทียน มีการใช้ลูกพันธุ์หอยแครงทั้งหมด 3 ขนาด ด้วยกันคือ 1. หอยหมื่น ขนาด > 10,000 ตัว/กก., 2 หอยพัน ขนาด 1,400-2,000 ตัว/กก. และ 3. หอยร้อย ขนาด 200-800 ตัว/กก. โดยราคาและระยะเวลาในการเลี้ยงของลูกพันธุ์หอยแครงแต่ละขนาดแสดงในตารางที่ 8.1

ตารางที่ 8.1 แสดงราคาและระยะเวลาในการเลี้ยงของลูกพันธุ์หอยแครงแต่ละขนาด

ขนาดลูกพันธุ์ (จำนวนตัว/ กก.)	ราคาลูกพันธุ์ (บาท/กก.)		ประมาณราคา ลูกพันธุ์ต่อตัว (บาท/ตัว)	ระยะเวลาการเลี้ยง (เดือน)	
	ค่าเฉลี่ย $\pm$ SD	ช่วงข้อมูล		ค่าเฉลี่ย $\pm$ SD	ช่วงข้อมูล
หอยหมื่น (> 10,000)	100	100	0.010	18	18
หอยพัน (1,400 – 2,000)	56.25 $\pm$ 16.01	40 - 70	0.056	11.75 $\pm$ 4.50	8 - 18
หอยร้อย (200 – 800)	29.5 $\pm$ 5.83	20 - 40	0.060	10 $\pm$ 3.3	3 - 18

เมื่อพิจารณาถึงระยะเวลาการเลี้ยง พบว่า ในการเลี้ยงหอยหมื่นจะใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงที่นานกว่าหอยพันธุ์อื่นประมาณ 1.5 เท่า และ 1.8 เท่าตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณาถึงราคาลูกพันธุ์ต่อตัวพบว่าราคาหอยหมื่นมีราคาที่สูงกว่าหอยพันธุ์อื่นประมาณ 6 เท่า ส่วนหอยพันธุ์อื่นนั้นราคาลูกพันธุ์ต่อตัวที่ใกล้เคียงกัน

8.1.2 อัตราปล่อย อัตรารอด และปริมาณผลผลิตของลูกพันธุ์หอยแครงแต่ละขนาด

อัตราปล่อย ปริมาณผลผลิตของหอยแครง และอัตรารอด แต่ละขนาดแสดงในตารางที่ 8.2 โดยอัตราปล่อยสูงสุดพบในกลุ่มของหอยหมื่นซึ่งมากกว่าหอยพันธุ์อื่นประมาณ 2 เท่า และ 3 เท่า ตามลำดับ ส่วนปริมาณผลผลิตหอยแครงที่ได้นั้นกับไม่สอดคล้องกับอัตราปล่อย โดยหอยหมื่นที่มีอัตราปล่อยสูงที่สุดกลับให้ปริมาณผลผลิตที่ใกล้เคียงกับหอยพันธุ์อื่น และเมื่อคำนึงถึงอัตรารอดแล้วก็พบว่า หอยหมื่นมีอัตรารอดที่ต่ำที่สุดซึ่งต่ำกว่าหอยพันธุ์อื่นประมาณ 5 เท่า และ 8 เท่า ส่วนหอยพันธุ์อื่นมีอัตรารอดต่ำกว่าหอยพันธุ์อื่นประมาณ 1.7 เท่า โดยขนาดของลูกพันธุ์หอยแครงและอัตราปล่อยมีความสัมพันธ์กับอัตรารอดที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -0.453 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (1-tailed) ซึ่งหมายความว่า การเลือกใช้ลูกพันธุ์หอยแครงที่ขนาดเล็กและความหนาแน่นที่สูงจะส่งผลให้ อัตรารอดของหอยแครงมีค่าลดลง

ตารางที่ 8.2 อัตราปล่อย อัตรารอด และปริมาณผลผลิตของลูกพันธุ์หอยแครงแต่ละขนาด

ขนาดลูกพันธุ์ (จำนวนตัว/กก.)	อัตราปล่อย (ตัว/ตรม.)		ผลผลิต (ตัว/ตรม.)		อัตรารอด (เปอร์เซ็นต์)	
	ค่าเฉลี่ย $\pm$ SD	ช่วงข้อมูล	ค่าเฉลี่ย $\pm$ SD	ช่วงข้อมูล	ค่าเฉลี่ย $\pm$ SD	ช่วงข้อมูล
หอยหมื่น (> 10,000)	302 $\pm$ 281	104-625	31 $\pm$ 35	6-56	6.3 $\pm$ 3.81	3.6 – 9.0
หอยพันธุ์ (1,400 – 2,000)	134 $\pm$ 61	58-208	44 $\pm$ 41	8-93	30.2 $\pm$ 24.6	6.7-64.3
หอยพันธุ์ (200 – 800)	88 $\pm$ 96	18-500	34 $\pm$ 26	7-101	51.8 $\pm$ 28.2	1.8-90.0

8.2 ต้นทุน และผลตอบแทนจากการเลี้ยงหอยแครง

8.2.1 ต้นทุนการเลี้ยงหอยแครง

ต้นทุนการเลี้ยงหอยแครงจะแบ่งต้นทุนที่เกี่ยวข้องออกเป็น 2 ประเภท คือ ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) และต้นทุนผันแปร (Variable Cost)

ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) ค่าใช้จ่ายที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณการผลิตและเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นก่อนการเลี้ยงหรือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเพื่อคงสภาพความเป็นบ่อเลี้ยง ประกอบด้วยต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสด ได้แก่ ค่าจ้างเหมาตีเลน ค่าจ้างเหมาดูดเลน ค่าเช่าบ่อเลี้ยง และต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นเงินสด ได้แก่ ค่าเสื่อมประตุน้ำ ค่าเสื่อมเรือ ค่าเสียโอกาสการใช้ประโยชน์บ่อเลี้ยง และค่าเสียโอกาสเงินลงทุนของต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสด

ต้นทุนผันแปร (Variable Cost) ค่าใช้จ่ายในการผลิตหอยแครงที่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณการผลิตและเกิดขึ้นในขั้นตอนการเลี้ยงและการเก็บผลผลิตหอยแครง ประกอบด้วยต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด ได้แก่ ค่าพันธุ์หอยแครง ค่าแรงงานหว่านลูกหอยแครง ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง และต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสด ได้แก่ ค่าเสียโอกาสแรงงานในครัวเรือน และค่าเสียโอกาสเงินลงทุนของต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด ดังนั้น

$$\text{ต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสด} = \text{ค่าจ้างเหมาตีเลน} + \text{ค่าจ้างเหมาดูดเลน} + \text{ค่าเช่าบ่อเลี้ยง}$$

$$\text{ต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นเงินสด} = \text{ค่าเสื่อมประตุน้ำ} + \text{ค่าเสื่อมเรือ} + \text{ค่าเสียโอกาสการใช้ประโยชน์ บ่อเลี้ยง} + \text{และค่าเสียโอกาสเงินลงทุนของต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสด}$$

$$\text{ต้นทุนคงที่ทั้งหมด} = \text{ต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสด} + \text{ต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นเงินสด}$$

$$\text{ต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด} = \text{ค่าพันธุ์หอยแครง} + \text{ค่าแรงงานหว่านลูกหอยแครง} + \text{ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง}$$

$$\text{ต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสด} = \text{ค่าเสียโอกาสแรงงานในครัวเรือน} + \text{ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนของต้นทุนแปรที่เป็นเงินสด}$$

$$\text{ต้นทุนผันแปรทั้งหมด} = \text{ต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด} + \text{ต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสด}$$

$$\text{ต้นทุนทั้งหมด} = \text{ต้นทุนคงที่ทั้งหมด} + \text{ต้นทุนผันแปรทั้งหมด}$$

การจำแนกต้นทุนการเลี้ยงหอยแครงของแต่ละโครงสร้างการเลี้ยงแบ่งออกเป็นต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร ซึ่งต้นทุนแต่ละประเภทประกอบด้วยต้นทุนที่เป็นเงินสดและต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด

8.2.1.1 ต้นทุนเงินสด

ผลการศึกษาโครงสร้างการลงทุนการเลี้ยงหอยแครงในพื้นที่บางขุนเทียน สามารถจำแนกออกได้เป็นทั้งหมด 3 โครงสร้างตามขนาดของลูกพันธุ์หอยแครง ดังแสดงในตารางที่ 8.3 โดยในกลุ่มของต้นทุนเงินสดที่เป็นต้นทุนคงที่ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการเตรียมบ่อหรือปรับปรุงบ่อซึ่งประกอบไปด้วย ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากกิจกรรม การตีเลนและการดูดเลน ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นทั้งในระหว่างการเพาะเลี้ยงหรือก่อนการเพาะเลี้ยง ในกลุ่มของต้นทุนเงินสดที่เป็นต้นทุนผันแปร ได้แก่ ค่าลูกพันธุ์หอยแครง และค่าแรงงานซึ่งเป็นลักษณะการจ้างแรงงานนอกเหนือจากแรงงานในครอบครัวสำหรับทำกิจกรรมการหว่านหอยแครงและการเก็บหอยแครง

ตารางที่ 8.3 ค่าเฉลี่ยเงินลงทุนและสัดส่วนร้อยละเงินลงทุนในแต่ละหมวดต่อเงินลงทุนทั้งหมดที่เป็นเงินสด

หมวดการลงทุนที่เป็นเงินสด	หอยหมื่น		หอยพัน		หอยร้อย	
	เงินลงทุน (บาท/ไร่/ เดือน)	ร้อยละต่อ เงินลงทุน ทั้งหมด	เงินลงทุน (บาท/ไร่/ เดือน)	ร้อยละต่อ เงินลงทุน ทั้งหมด	เงินลงทุน (บาท/ไร่/ เดือน)	ร้อยละต่อ เงินลงทุน ทั้งหมด
<i>ต้นทุนคงที่</i> ค่าเตรียมบ่อหรือปรับปรุงบ่อ	33.02	16.05	47.57	7.55	73.22	6.08
<i>ต้นทุนผันแปร</i> ค่าลูกพันธุ์หอยแครง	148.84	72.35	581.02	92.33	1110.51	92.21
ค่าแรงงาน	23.87	11.60	0.69	0.11	20.60	1.71
รวม	205.73		629.28		1204.33	

จากตารางที่ 8.3 เงินสดที่ใช้ในการลงทุนเพาะเลี้ยงหอยแครงส่วนใหญ่อยู่ในส่วนของค่าลูกพันธุ์หอยแครงทั้ง 3 โครงสร้างการผลิต โดยโครงสร้างการผลิตหอยร้อยและหอยพันมีสัดส่วนร้อยละการลงทุนในส่วนค่าลูกพันธุ์หอยแครงที่เท่ากัน และมากกว่าสัดส่วนร้อยละการลงทุนในโครงสร้างหอยหมื่น แต่เมื่อพิจารณาจำนวนเงินสดที่ใช้ในการลงทุนค่าลูกพันธุ์หอยแครงพบว่า โครงสร้างหอยร้อยใช้เงินลงทุนที่สูงกว่าโครงสร้างหอยพันและหอยหมื่นอยู่ประมาณ 2 เท่า และ 7 เท่า ในส่วนเงินลงทุนที่เป็นเงินสดในส่วนของค่าใช้จ่ายในการเตรียมหรือปรับปรุงบ่อทั้ง 3 โครงสร้าง พบว่า โครงสร้างหอยหมื่นมีสัดส่วนการลงทุนสูงที่สุด ส่วนโครงสร้างหอยพันและหอยร้อยมีค่าใกล้เคียงกัน และเมื่อพิจารณาถึงจำนวนเงินสดที่ใช้ในการเตรียมหรือปรับปรุงบ่อ พบว่า โครงสร้างหอยร้อยมีค่าใช้จ่ายสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ โครงสร้างหอยพัน และโครงสร้างหอยหมื่นตามลำดับ โดยค่าใช้จ่ายที่แตกต่างกันทั้ง 3 โครงสร้างก็เป็นผลมาจากความถี่ในการดูดเลนและการตีเลน ประกอบกับค่าจ้างเหมาที่แตกต่างกันในแต่ละรายของเกษตรกร โดยค่าตีเลนมีค่าจ้างเหมาอยู่ในช่วง 1.25 – 333.33 บาท/ไร่/เดือน และค่าดูดเลนมีค่าจ้างเหมาอยู่ในช่วง 5.60 – 75.00 บาท/ไร่/เดือน ค่าจ้างแรงงานในการผลิตหอยแครงในกิจกรรมการหว่านหอยและการเก็บผลผลิต พบว่า โครงสร้างหอยร้อยและโครงสร้างหอยหมื่นมีค่าใช้จ่ายที่ใกล้เคียงกัน ส่วนโครงสร้างหอยพันนั้นมีค่าต่ำกว่าทั้งสองโครงสร้างเกือบครึ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากโครงสร้างดังกล่าวเกษตรกรผู้ให้ข้อมูลไม่มีค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานเพื่อเก็บผลผลิต

8.2.1.2 ต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด

ผลการศึกษาการลงทุนในส่วนที่ไม่เป็นเงินสดทั้ง 3 โครงสร้างการผลิตแยกตามขนาดของลูกพันธุ์หอยแครง แสดงในตารางที่ 8.4 โดยทั้ง 3 โครงสร้างมีส่วนการลงทุนที่ใกล้เคียงกันในแต่ละรายการการลงทุนที่ไม่เป็นเงินสด โดยสัดส่วนในการลงทุนที่ไม่เป็นเงินสดสูงสุดอยู่ในส่วนของค่าเสียโอกาสแรงงานในครอบครัว รองลงมาได้แก่ ค่าเช่าบ่อและค่าเสียโอกาสการใช้ประโยชน์จากบ่อ ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการเพาะเลี้ยง ได้แก่ ประตุน้ำและเรือ และค่าเสียโอกาสเงินลงทุนที่เป็นเงินสด

ตารางที่ 8.4 ค่าเฉลี่ยและสัดส่วนร้อยละการลงทุนที่ไม่เป็นเงินสด

หมวดการลงทุนที่ไม่เป็นเงินสด	หอยหมื่น		หอยพัน		หอยร้อย	
	เงินลงทุน (บาท/ไร่/ เดือน)	ร้อยละต่อ เงินลงทุน ทั้งหมด	เงินลงทุน (บาท/ไร่/ เดือน)	ร้อยละต่อ เงินลงทุน ทั้งหมด	เงินลงทุน (บาท/ไร่/ เดือน)	ร้อยละต่อ เงินลงทุน ทั้งหมด
ค่าเสื่อมราคา						
- ประตูน้ำ	11.19	1.13	13.89	1.81	14.44	1.23
- เรือ	32.41	3.28	48.61	6.33	33.93	2.88
- ค่าเช่าบ่อและค่าเสียโอกาสการใช้ประโยชน์จากบ่อ	391.67	39.60	139.58	18.60	286.25	24.29
ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนที่เป็นเงินสด	3.87	0.39	3.94	0.51	2.66	0.23
- ค่าเสียโอกาสแรงงานในครอบครัว	550.00	55.60	562.50	73.19	841.08	71.38
รวม	989.13		768.52		1,178.35	

เมื่อพิจารณาถึงการลงทุนที่ไม่เป็นเงินสดในหมวดค่าเสียโอกาสแรงงานในครอบครัว พบว่าข้อมูลดังกล่าวมีความผันแปรขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ช่วยกันในกิจกรรมการเพาะเลี้ยงหอยแครง จากตารางที่ 6.5 พบว่าจำนวนของแรงงานในครอบครัวไม่ได้มีความสัมพันธ์กับขนาดของบ่อเลี้ยง ดังนั้นจำนวนแรงงานที่เหมาะสมกับการเลี้ยงหอยแครงที่ขนาดบ่อไม่เกิน 50 ไร่ จึงไม่ควรเกิน 2 คน ซึ่งเมื่อพิจารณาจากการใช้แรงงานครอบครัวในการเลี้ยงหอยแครง มักจะใช้แรงงานครอบครัวในการทำกิจกรรมในระหว่างการเลี้ยง เช่น การเฝ้าบ่อเลี้ยงเพื่อป้องกันการขโมยผลผลิต การซ่อมแซมคันบ่อ การตีเลน การเกลี่ยหอย การเปิดปิดประตุน้ำ การเก็บผลผลิตสัตว์น้ำชนิดอื่นๆ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ล้วนเป็นกิจกรรมที่ไม่ได้เกิดขึ้นในทุกๆวัน และแต่ละกิจกรรมสามารถดำเนินงานได้โดยใช้แรงงานเพียงแค่ 2 คน หรือน้อยกว่านั้น ซึ่งการลดแรงงานครอบครัวในการเลี้ยงหอยแครงนอกจากจะช่วยลดต้นทุนการผลิตที่ไม่เป็นเงินสดแล้ว ยังเป็นการเปิดโอกาสให้แรงงานในส่วนที่เหลือในครอบครัวไปประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน

ตารางที่ 8.5 ความถี่ของจำนวนแรงงานครอบครัวในการเลี้ยงหอยแครง และขนาดพื้นที่บ่อเลี้ยง

จำนวนแรงงานใน ครอบครัวสำหรับ การเลี้ยงหอยแครง	ความถี่การใช้แรงงาน ครอบครัว	ร้อยละแรงงาน ในครอบครัว	ขนาดของบ่อเลี้ยง (ไร่)
1	10	33.3	5 - 50
2	11	36.7	10 - 40
3	4	13.3	25 - 50
4	1	3.3	15
5	1	3.3	20
6	2	6.7	20 - 40
7	1	3.3	15
ทั้งหมด	30	100.0	

8.2.2 รายได้ และกำไร จากการเลี้ยงหอยแครง

ผลการศึกษาพบว่าขนาดของหอยแครงที่เกษตรกรจำหน่ายในช่วงที่ทำการสำรวจมีขนาดจำหน่ายอยู่ในช่วง 60-100 ตัวต่อกิโลกรัม ราคาจำหน่ายที่เกษตรกรได้รับอยู่ในช่วงกิโลกรัม 38-45 บาท และรายได้ของเกษตรกรมาจาก 2 แหล่ง คือ รายได้ที่เกิดจากผลผลิตหอยแครงและรายได้ที่เกิดจากผลผลิตสัตว์น้ำชนิดอื่นที่ได้จากบ่อเลี้ยงหอยแครง ในการคำนวณรายได้แสดงผลการคำนวณในหน่วยบาทต่อไร่ต่อเดือน รายได้ของโครงสร้างการผลิตหอยแครงทั้ง 3 โครงสร้างแสดงไว้ใน ตารางที่ 8.6 ซึ่งรายได้ที่เกิดขึ้นจากการการเลี้ยงหอยแครงก็แปรผันโดยตรงกับปริมาณผลผลิต อัตรารอด และราคาจำหน่าย ซึ่งปัจจัยดังกล่าวได้อธิบายรายละเอียดไว้ในหัวข้อที่ 6.1 ในแต่ละโครงสร้างการผลิต ส่วนรายได้จากผลผลิตสัตว์น้ำชนิดอื่นๆ นั้นได้แก่ กุ้งกุลาดำ กุ้งแชบ๊วย บู่มา ปูทะเล และปลาชนิดต่างๆ ซึ่งรายได้ในส่วนนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการดักจับของเกษตรกร โดยผลผลิตส่วนใหญ่ได้มาจากลูกพันธุ์ตามธรรมชาติ ซึ่งอาจมีการซื้อลูกพันธุ์ปล่อยเสริมบ้างในกุ้งกุลาดำ ในส่วนของผลกำไรจากการเลี้ยงก็พบว่า โครงสร้างหอยร่อยสร้างผลกำไรในส่วนของการผลิตหอยแครงได้มากกว่าโครงสร้างอื่นๆ ถึง 2 เท่า ซึ่งในการผลิตหอยร่อยนั้นถึงแม้ว่าจะมีต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าโครงสร้างหอยพันธุ์ 2 เท่า และหมื่น 7 เท่า แต่พบว่าการเลือกใช้ลูกพันธุ์หอยร่อยนั้นในอัตรารอดที่สูงกว่า และมีระยะเวลาการเลี้ยงที่สั้นกว่า ซึ่งปัจจัยในเรื่องระยะเวลาการเลี้ยงนั้นส่งผลต่อรอบการผลิตที่สั้นกว่าการผลิตจากลูกพันธุ์หอยแครงขนาดอื่นๆ และยังเป็นการลดความเสี่ยงจากปัจจัยสิ่งแวดล้อม อีกส่วนหนึ่งของรายได้จากการเพาะเลี้ยงหอยแครง คือรายได้ที่เกิดจากการจับสัตว์น้ำชนิดอื่นๆ ถือเป็นรายได้ที่มีส่วนสำคัญในการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร ซึ่งสามารถเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรได้สูงถึงกว่าร้อยละ 20 ต่อไร่ต่อเดือนของกำไรจากการเลี้ยงหอยแครง ซึ่งเกษตรกรควรให้ความสำคัญในส่วนนี้ และจากข้อมูลดังกล่าว ก็ยังสามารถบ่งถึงความสามารถของบ่อเลี้ยงในการเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำในอันดับอื่นๆ ของห่วงโซ่อาหาร ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาระบบการเลี้ยงแบบธรรมชาติต่อไป

ตารางที่ 8.6 รายได้จากการเลี้ยงหอยแครง

รายได้จากการเลี้ยง	หอยหมื่น	หอยพันธุ์	หอยร่อย
--------------------	----------	-----------	---------

หอยแครง	รายได้ (บาท/ไร่/ เดือน)	ร้อยละ รายได้ต่อ รายได้ ทั้งหมด	รายได้ (บาท/ไร่/ เดือน)	ร้อยละ รายได้ต่อ รายได้ ทั้งหมด	รายได้ (บาท/ไร่/ เดือน)	ร้อยละ รายได้ต่อ รายได้ ทั้งหมด
1. รายได้ที่เกิดจาก หอยแครง	1,301.60	90.71	1,484.95	77.41	3,219.52	87.70
2. รายได้ที่เกิดจาก สัตว์น้ำชนิดอื่น	133.33	9.29	433.33	22.59	451.39	12.30
รวม	1,434.93		1,918.29		3,670.91	

ตารางที่ 8.7 ผลกำไรจากการเลี้ยงหอยแครง

กำไรที่ได้จากการเลี้ยง หอยแครง	หอยหมื่น	หอยพัน	หอยร้อย
	กำไร (บาท/ไร่/เดือน)	กำไร (บาท/ไร่/เดือน)	กำไร (บาท/ไร่/เดือน)
กำไรจากการเลี้ยง หอยแครง	1095.87	855.67	2015.19
กำไรสุทธิจากการ ประกอบอาชีพ เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	1229.20	1289.00	2466.58
รวม	1,434.93	1,918.29	3,670.91

8.3 การได้รับข้อมูลข่าวสาร การฝึกอบรม และการใช้ประโยชน์จากสัตว์น้ำชนิดอื่นในบ่อเลี้ยงหอยแครง

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงหอยแครงในเขตบางขุนเทียนจำนวน 30 ราย พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงหอยแครงทั้ง 3 โครงสร้าง ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมและไม่เคยได้รับข่าวสารการเลี้ยงหอยแครง (ตารางที่ 8.8) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอาชีพการเลี้ยงหอยแครงไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชน และจากสถาบันการศึกษา ในด้านการให้ความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับการเลี้ยงหอยแครง อาทิเช่น วิธีการเลี้ยง การกำหนดอัตราปล่อย และการเตือนภัยธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งจากการสอบถามเกษตรกรการรับรู้ข่าวสารของเกษตรกรเป็นการติดตามข้อมูลเรื่องราคา ซื้อ-ขายหอยแครง จากเพื่อนบ้านหรือจากพ่อค้าคนกลางซึ่งไม่มีการแลกเปลี่ยนความรู้หรือข้อมูลการเลี้ยง

นอกจากนี้บ่อเลี้ยงหอยแครงยังได้รับประโยชน์จากสัตว์น้ำชนิดอื่น ได้แก่ กุ้งกุลาดำ กุ้งขาว บูลากะบอก ปูม้า และปูทะเล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบ่อเลี้ยงหอยแครงมีความหลากหลายของชนิดสัตว์น้ำซึ่งเป็นสัตว์เศรษฐกิจ เกษตรกรสามารถนำผลผลิตสัตว์น้ำชนิดอื่นไปใช้ประโยชน์โดยนำไปจำหน่ายและบริโภคในครอบครัวเป็นการเพิ่มรายได้และลดค่าใช้จ่ายให้กับเกษตรกร ทั้งนี้ผลผลิตสัตว์น้ำที่นำไปจำหน่ายจะขึ้นอยู่กับชนิด ขนาด และปริมาณของสัตว์น้ำเพราะสัตว์น้ำแต่ละชนิดแต่ละขนาดจะมีราคาจำหน่ายที่แตกต่างกัน รายได้จากสัตว์น้ำชนิดอื่นนอกจากชนิด ขนาด และปริมาณของสัตว์น้ำยังขึ้นอยู่กับจำนวนวันในการจับสัตว์น้ำ ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่จับสัตว์น้ำ 2 ครั้งต่อเดือน ซึ่งแต่ละครั้งเกษตรกรจะทำการการจับประมาณ 2-7 วัน โดยจะทำในช่วงน้ำเกิดเนื่องจากระดับขึ้นสูงสุดและน้ำลงต่ำสุดมีระดับที่ต่างกันมาก เกษตรกรสามารถระบายน้ำในบ่อเลี้ยงเพื่อจับสัตว์น้ำได้เป็นระยะเวลานาน

ตารางที่ 8.8 การได้รับข้อมูลข่าวสาร การฝึกอบรม และการใช้ประโยชน์จากสัตว์น้ำชนิดอื่นของการเลี้ยงหอยในเขตบางขุนเทียน (ร้อยละจำนวนเกษตรกรในแต่ละแบบ)

รายการ	หอยหมื่น	หอยพัน	หอยร้อย
จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	3 ราย (100%)	3 ราย (100%)	24 ราย (100%)
การได้รับการฝึกอบรมการเลี้ยง หอยแครง			
เคย	-	-	4.17 %
ไม่เคย	100%	100%	95.83%
การได้รับข่าวสารการเลี้ยง หอยแครง			
เคย	100 %	-	100%
ไม่เคย		100%	
ชนิดของสัตว์น้ำชนิดอื่นที่จับได้ใน บ่อเลี้ยงหอยแครง	กุ้งแชบ๊วย, กุ้งกุลาดำ, ปูม้าและปูทะเล	กุ้งแชบ๊วย, กุ้ง กุลาดำ, ปูม้าและ ปูทะเล	กุ้งแชบ๊วย, กุ้งกุลาดำ , ปูม้า, ปูทะเลและ ปลากะบอก
การใช้ประโยชน์จากสัตว์น้ำชนิด อื่น	จำหน่ายและบริโภค	จำหน่าย	จำหน่ายและบริโภค